

Κεφάλαιο 5ο

Επιστημονικός λόγος

I. Χαρακτηριστικά επιστημονικού λόγου

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

Να εντοπίσετε χαρακτηριστικά του κειμένου που επιβεβαιώνουν ότι ανήκει στον επιστημονικό λόγο.

Εντοπίζουμε στο κείμενο τα χαρακτηριστικά του επιστημονικού λόγου. Αυτά είναι:

- Αντικειμενικότητα
- Αποδεικτικότητα
- Αυστηρή λογική οργάνωση
- Αναφορική λειτουργία της γλώσσας
- Ειδική ορολογία
- Παραπομπή σε βιβλιογραφία

II. Τρόποι πειθούς

Ερωτήσεις

Πώς απαντάμε

Ποιους τρόπους και μέσα πειθούς εντοπίζετε στο κείμενο επιστημονικού λόγου που σας δόθηκε;

Επειδή ο επιστημονικός λόγος είναι λόγος αποδεικτικός, ως τρόποι και μέσα πειθούς χρησιμοποιούνται μόνο:

- Η επίκληση στη λογική με επιχειρήματα και τεκμήρια.
- Η επίκληση στην αυθεντία (παραπομπές σε απόψεις ειδικών).

Επιστημονικός λόγος

Ο λόγος με τον οποίο ο επιστήμονας προσπαθεί με τρόπο αντικειμενικό και απρόσωπο να περιγράψει, να ερμηνεύσει ή να πείσει για ένα επιστημονικό θέμα. Ο επιστημονικός λόγος έχει τα εξής γνωρίσματα:

A. Γνωρίσματα του επιστημονικού λόγου

Γνωρίσματα	Τι είναι	Παραδείγματα
1. Ειδική ορολογία	Ειδικές λέξεις και όροι συγκεκριμένης επιστήμης.	...τίθενται τα θεμέλια για μια νέα οικολογική βιοτεχνολογία και την παραγωγή συμβατής με το περιβάλλον βιοενέργειας ...
2. Παραπομπή σε βιβλιογραφία	Τεκμηρίωση με ακριβή αναφορά σε βιβλία, δημοσιεύσεις και άλλες πηγές.	Η Εκκλησία εδίωκε όσους θεωρούσε επικίνδυνους, όπως τον Ρήγα. [Φίλιππος Ηλίου, «Η πατριαρχική καταδίκη του Ρήγα», <i>Τα Ιστορικά</i> , τ. 27, 1997]
3. Αυστηρά λογική οργάνωση	Παρουσίαση της βασικής θέσης και στη συνέχεια ανάλυση και αιτιολόγησή της.	Γιατί οι νέοι αναπτύσσουν δικούς τους τρόπους έκφρασης; Οι εξηγήσεις της βιβλιογραφίας συνδυάζουν τρεις παράγοντες. Κοινωνιολογικά , κατά τη νεανική ηλικία... Ψυχολογικά κάθε ηλικία... Επικοινωνιακά οι λειτουργίες της γλώσσας... Επομένως , οι έφηβοι...
4. Αντικειμενικότητα	Παρουσίαση γενικά αποδεκτών απόψεων και όχι υποκειμενικών εκτιμήσεων.	Ένα πρωτόνιο έχει μάζα 2×10^{-24} g, ενώ ένα συνηθισμένο αστέρι γύρω στα 2×10^{33} g. Ο γεωμετρικός μέσος όρος είναι 6×10^4 g ή 60 κιλά· η τυπική συνεπώς μάζα του ανθρώπινου σώματος.

5. Απρόσωπο ύφος

Επίσημος λόγος, χωρίς προσωπικό τόνο.

Η απόρριψη κατεστημένων τρόπων συμπεριφοράς και ο πειραματισμός με εναλλακτικά μοντέλα, τάσεις που γενικότερα χαρακτηρίζουν την εφηβεία, εκφράζονται και γλωσσικά.

6. Αποδεικτικότητα

Απόδειξη των θέσεων με αξιοποίηση της επίκλησης στη λογική: τεκμήρια και επιχειρήματα.

Έγκυρες έρευνες σε διάφορες χώρες, π.χ. η πρόσφατη έρευνα του ΟΗΕ (1988), καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι δεν έχει αποδειχτεί επιστημονικά, τουλάχιστον μέχρι σήμερα, ότι η θανατική ποινή έχει μεγαλύτερη αποτρεπτική δύναμη από την ισόβια κάθειρξη.

7. Περιγραφικός - ερμηνευτικός λόγος

Παρουσίαση και εξήγηση ενός φαινομένου, μιας επιστημονικής άποψης.

Η επιφάνεια της σφαίρας με κέντρο γαλαξία και ακτίνα ct λέγεται ορίζοντας του γαλαξία. Το μέρος του σύμπαντος μέσα στον ορίζοντα του Γαλαξία αποτελεί την αιτιατή περιοχή (*casual region*) του Γαλαξία μας.

8. Αναφορική λειτουργία της γλώσσας

Χρήση λέξεων με δηλωτική/κυριολεκτική σημασία, με στόχο τη μετάδοση της πληροφορίας.

Πολλά είναι τα επιστημονικά κείμενα, στα οποία θα διαπιστώσει κανείς παρουσία λεκτικών στοιχείων μη απαραίτητων για το νόημα.

Β. Τρόποι πειθούς

Επειδή ο επιστημονικός λόγος είναι λόγος αποδεικτικός, ως τρόποι πειθούς χρησιμοποιούνται:

Τρόποι	Μέσα	Παραδείγματα
	α. Τεκμήρια (στατιστικά στοιχεία, πορίσματα έρευνας, παραδείγματα, γεγονότα κ.λπ.).	α. Στην έρευνα που πραγματοποιούμε έχουμε εντοπίσει 308 διανοούμενους διαφωτιστές για τους οποίους διαθέτουμε πληροφορίες σχετικές με την κοινωνική και επαγγελματική τους δραστηριότητα κατά την περίοδο από την τρίτη δεκαετία του 18ου αιώνα έως το 1821.
Α. Επίκληση στη λογική	β. Επιχειρήματα.	β. Τα κοινωνικά δίκτυα των νέων είναι στενότερα από αυτά των ενηλίκων, γεγονός που εντείνει την πίεση γλωσσικής συμμόρφωσης με την παρέα. Ακόμη, οι συμβάσεις γλωσσικής ευγένειας και απόστασης που απαιτούνται στην ενήλικη ζωή δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμη πλήρως κατά την εφηβεία. Επομένως, η συχνότητα μη πρότυπης γλώσσας είναι μεγαλύτερη στη νεότητα από ό,τι στην ενήλικη ζωή.
Β. Επίκληση στην αυθεντία	Αναφορά σε βιβλιογραφία.	Ο Σμιθ, ο οποίος βασίζεται στο έργο του Τζον Πιλ (John Peel), επισημαίνει επίσης τους κινδύνους του «παροντισμού» (blockingpresentism).